

Ο ρόλος των νοσηλευτών στις μονάδες εντατικής θεραπείας

Μαρία Μειδάνη MSc, FESC

Προϊσταμένη γραφείου Εκπαίδευσης- Βιβλιοθήκη, Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο

Οι Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) αποτελούν ένα αυτόνομο τμήμα μέσα στα Νοσοκομεία, που οργανώθηκαν για την παροχή εντατικής φροντίδας σε ασθενείς που έχουν κρίσιμη νόσο ή που αναρρώνουν από καταστάσεις δυνητικά απειλητικές για τη ζωή τους. Η νοσηλεία στις ΜΕΘ περιλαμβάνει την παροχή βασικής και εξειδικευμένης υποστήριξης των ζωτικών λειτουργιών, επεμβατικές και μη τεχνικές παρακολούθησης, ολιστική φροντίδα, όπως και φροντίδα στο τελικό στάδιο ζωής.

Ιστορική αναδρομή

Η Αγγλίδα Νοσηλεύτρια Florence Nightingale πρωτοστάτησε στις προσπάθειες για τη χρησιμοποίηση ξεχωριστού χώρου για τους ασθενείς σε κρίσιμη κατάσταση. Κατά τη διάρκεια του πολέμου της Κριμαίας, τη δεκαετία του 1850, εισήγαγε την πρακτική της μετακίνησης των βαριά πασχόντων ασθενών απέναντι από τους νοσηλευτικούς σταθμούς, για να μπορούν να τους παρακολουθούν πιο στενά.

Το 1923, ο Αμερικανός Νευροχειρουργός Walter Dandy δημιούργησε μια Μονάδα τριών (3) κλινών στο νοσοκομείο John Hopkins. Σε αυτή τη Μονάδα τοποθετήθηκαν ειδικά εκπαιδευμένοι νοσηλευτές, για να παρακολουθούν ασθενείς μετά από νευροχειρουργικές επεμβάσεις.

Το 1953, ο Δανός Αναισθησιολόγος Bjorn Ibsen οργάνωσε αυτό που ονομάζεται σήμερα ΜΕΘ, σε μια ειδικά διαμορφωμένη τάξη φοιτητών νοσηλευτικής, στο Νοσοκομείο της Κοπεγχάγης. Εκεί παρέιχε φροντίδα σε ασθενείς με τέτανο, χορηγώντας τους μυοχαλαρωτικά φάρμακα και ελεγχόμενο αερισμό.

Για ένα διάστημα, στις αρχές της δεκαετίας του '60, δεν ήταν ακόμα σαφές ότι χρειαζόνταν εξειδικευμένες μονάδες θεραπείας και η φροντίδα δινόταν στους θαλάμους ασθενών με τον ελάχιστο τότε εξοπλισμό. Ωστόσο, έγινε γρήγορα αντιληπτό, ότι είναι πιο αποτελεσματική η δημιουργία ενός ξεχωριστού τμήματος με ειδικό εξοπλισμό και εξειδικευμένο προσωπικό αποκλειστικά απασχολούμενο στο συγκεκριμένο χώρο.

Το 1962, στις ΗΠΑ, στο Πανεπιστήμιο Πίτσμπουργκ, οργανώθηκε η πρώτη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας και το 1970 ιδρύθηκε η επιστημονική ομάδα εντατικολόγων (Critical Care Medicine).

Το 1975, αντίστοιχα, ο Αμερικανικός Σύλλογος Νοσηλευτών οργάνωσε τον εθνικό σύλλογο Νοσηλευτών Μονάδων Εντατικής Θεραπείας (AACCN-American Association of Critical Care Nurses), όπου γίνονταν μέλη μόνο όσοι περνούσαν επιτυχώς από ειδικές εξετάσεις.

Τα καθήκοντα των Νοσηλευτών ΜΕΘ

Οι Νοσηλευτές, που εργάζονται σε χώρους ΜΕΘ, φροντίζουν τους ανθρώπους που είναι ασταθείς ή και σε βαριά ασθένεια, καθώς χρειάζονται συνεχή παρακολούθηση, συχνές εκτιμήσεις της κατάστασής τους, χρήση από το προσωπικό εξειδικευμένης τεχνολογίας και φαρμάκων για τη διατήρηση των ζωτικών λειτουργιών τους. Πολλές φορές οι ασθενείς που νοσηλεύονται σε Μονάδες έχουν συννοσήματα υγείας, που θα πρέπει εξίσου να εκτιμηθούν και να αντιμετωπιστούν, παράλληλα με τα οξεία προβλήματα που οδήγησαν στην εισαγωγή τους. Οι Νοσηλευτές εφαρμόζουν τις εξειδικευμένες γνώσεις τους, για να φροντίσουν και να διατηρήσουν τις ζωτικές λειτουργίες των ασθενών που βρίσκονται συχνά αντιμετώπιση με σοβαρές επιπλοκές και προβλήματα, ενώ οφείλουν να έχουν ειδικές γνώσεις σε χρήση φαρμάκων έκτακτης ανάγκης, αναλγητικών κ.λπ.

Σε καθημερινή βάση ο ρόλος του Νοσηλευτή περιλαμβάνει:

- Την αξιολόγηση όλων των συστημάτων του σώματος (νευρολογικό, αναπνευστικό, καρδιαγγειακό κ.λπ),
- Την οργάνωση ενός ημερησίου πλάνου φροντίδας
- Την εξατομικευμένη φροντίδα ασθενών (σίτιση, φροντίδα δέρματος, ατομική υγιεινή) καθώς και
- Τις παρεμβάσεις για την αποφυγή επιπλοκών και την υποστήριξη της ζωής.

Παράλληλα εκπαιδεύεται να χειρίζεται και να χρησιμοποιεί

ένα μεγάλο αριθμό τεχνολογικού εξοπλισμού για την υποστήριξη του ασθενούς, όπως: Οθόνες παρακολούθησης ζωτικών σημείων, αναπνευστήρες, αντλίες έγχυσης φαρμάκων, μηχανήματα αιμοκάθαρσης και πολλά άλλα.

Αναλυτικότερα ο ρόλος των Νοσηλευτών αφορά:

Στη φροντίδα του ασθενή: Είναι υπεύθυνοι για την παροχή υψηλής ποιότητας φροντίδας με δεξιότητες, χρησιμοποιώντας όλες της κατάλληλες τεχνολογίες για την εξατομικευμένη φροντίδα τους, την πρόληψη λοιμώξεων καθώς και την πρόληψη και φροντίδα κατακλίσεων.

Οφείλουν ο νοσηλευτές να αντιλαμβάνονται τις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε ασθενούς και να καλύπτουν ακόμα και την ανάγκη του για ύπνο, καθώς και τις διατροφικές, πολιτισμικές και θρησκευτικές του ανάγκες, εάν η κατάσταση υγείας του το επιτρέπει.

Ισάξιο μέλημά τους είναι να ενσωματώνουν σε όλα τα ανωτέρω την ψυχολογική στήριξη των ασθενών τους, ανάλογα με το χρόνο νοσηλείας και την κατάστασή τους. Ειδικά όταν ο ασθενής νοσηλεύεται για μεγάλο χρονικό διάστημα στη ΜΕΘ, δημιουργούνται μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και των ασθενών ισχυροί δεσμοί, που βοηθούν στην ανθρωποκεντρική προσέγγιση και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τόσο κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους όσο και μετά το πέρας αυτής.

Στην ενημέρωση και υποστήριξη της οικογένειάς του: Ιδιαίτερη μέριμνα οφείλουν να δίδουν και στην υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των ασθενών, με την καθημερινή ενημέρωση της κατάστασης των συγγενών τους, το πλάνο ενεργειών της φροντίδας τους, καθώς και των ειδικών ψυχολογικών αναγκών που έχουν εντοπίσει ή συζητήσει μαζί τους. Με τον τρόπο αυτό κερδίζουν την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία τους, που στόχο έχει την υποστήριξη και βελτίωση της κατάστασής τους.

Στη συμμετοχή τους στη διεπιστημονική ομάδα: Ο νοσηλευτής της ΜΕΘ αποτελεί μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, που εργάζεται με κοινό στόχο τη βελτίωση της υγείας του ασθενούς, την υποστήριξη των βασικών λειτουργιών, την έγκαιρη αποτροπή σοβαρών επιπλοκών αλλά και την αντιμετώπισή τους, όταν εμφανιστούν.

Η διεπιστημονική ομάδα αποτελείται από:

- Ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων (Εντατικολόγους, Καρδιολόγους, Χειρουργούς, Πνευμονολόγους κ.λπ)
- Νοσηλευτές
- Φυσιοθεραπευτές
- Κλινικό Φαρμακοποιό
- Διαπολόγο
- Ψυχολόγο κ.α.

Επαγγελματικά Προσόντα Νοσηλευτή ΜΕΘ

Απαραίτητη προϋπόθεση εργασίας των Νοσηλευτών σε ΜΕΘ είναι:

- A.** Η κατοχή βασικών γνώσεων νοσηλευτικής: πτυχίου νοσηλευτικών σχολών με άδεια ασκήσεως επαγγέλματος.
- B.** Η εξειδίκευση των γνώσεων μέσα από μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών και διδακτορικές διατριβές, πάνω στους

τομείς της επείγουσας και εντατικής νοσηλευτικής, παθολογικής και χειρουργικής νοσηλευτικής, αλλά ακόμα και στη διοίκηση μονάδων υγείας.

Γ. Η παρακολούθηση πιστοποιημένων εκπαιδεύσεων, αναγνωρισμένων από διεθνείς επιστημονικούς φορείς: Με αυτόν τον τρόπο διατηρείται η υψηλού επιπέδου φροντίδα, ενώ βοηθά και στην κατοχύρωση και προάσπιση του επιστημονικού έργου των Νοσηλευτών.

Δ. Η τεκμηριωμένη Κλινική Εκπαίδευση του προσωπικού και η σταδιακή αύξηση της κλινικής τους εμπειρίας: Δίπλα σε έμπειρους Κλινικούς εκπαιδευτές εκπαιδεύονται στη βασική εντατική φροντίδα των βαρέως πασχόντων ασθενών, στη χρήση βιοϊατρικού τεχνολογικού εξοπλισμού, στην αντιμετώπιση επιπλοκών και σταδιακά εμβαθύνουν μέσα από το συνδυασμό της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και της κλινικής εμπειρίας.

Οι νοσηλευτές των ΜΕΘ έχοντας εξειδικευμένες γνώσεις, μπορούν να εργαστούν σε ένα ευρύ πεδίο παθολογικών καταστάσεων υγείας, από ασθενείς με εγκεφαλικά επεισόδια και καρδιακές ανακοπές έως μείζονες επεμβατικές πράξεις.

Οι νοσηλευτές εκτελούν μια σειρά από καθήκοντα, όπως διεξαγωγή διαγνωστικών εξετάσεων, συνεχούς παρακολούθησης και εκτίμησης, έλεγχο και φροντίδα της ανάρρωσης του ασθενούς, όπως και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Εκτός από την εξαιρετικά αναλυτική νοσοτροπία, οι νοσηλευτές ΜΕΘ οφείλουν επίσης να επιδεικνύουν εξαιρετικές επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες.

Στις ευθύνες των νοσηλευτών ΜΕΘ συγκαταλέγονται:

- Η αξιολόγηση και παρακολούθηση της προόδου του ασθενούς.
- Η αντίληψη αιφνιδίων ή μικρών αλλαγών στην κατάσταση υγείας των ασθενών.
- Η παροχή τακτικών ενημερώσεων στους θεράποντες ιατρούς, στους ασθενείς και στα μέλη των οικογενειών τους.
- Η προετοιμασία, χορήγηση και παρακολούθηση των θεραπευτικών σχημάτων.
- Η φροντίδα των ασθενών καθ' όλη τη διάρκεια νοσηλείας τους στη ΜΕΘ.
- Η άμεση ανταπόκριση σε επείγουσες καταστάσεις και συμμετοχή στην ομάδα αναζωογόνησης.
- Προετοιμασία όλων των απαραίτητων διαδικασιών πριν τη μεταφορά των ασθενών.
- Διατήρηση των νοσηλευτικών αρχείων και εγγράφων.
- Δημιουργία και εφαρμογή αποτελεσματικού σχεδίου φροντίδας.

Η εργασιακή εμπειρία, η κλινική εξειδίκευση και η συνεχής εκπαίδευση και επιμόρφωση προσδίδει στους νοσηλευτές ΜΕΘ τα απαραίτητα εφόδια για την αντιμετώπιση όλο και πιο απαιτητικών καταστάσεων με το πέρας του χρόνου. Είναι, όμως, γνωστό, ότι ο χώρος των ΜΕΘ επιδρά αρνητικά σε πολλαπλά επίπεδα στην υγεία του προσωπικού τόσο από πλευράς σωματικής και ψυχολογικής κόπωσης όσο και από τις συνεχείς μεταβολές των αναγκών νοσηλείας, τις ελλείψεις του προσωπικού σε παγκόσμιο επίπεδο, τις εναλλαγές των βαρδιών στο 24ωρο και τις απαιτήσεις και ανάγκες της

κοινωνίας σε ένα συνεχώς αυξανόμενο πληθυσμό, αριθμητικά και ηλικιακά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Σε ένα τόσο απαιτητικό περιβάλλον, όπως είναι οι ΜΕΘ, με τους νοσηλευόμενους βαρέως πάσχοντες ασθενείς, το νοσηλευτικό προσωπικό οφείλει να διαθέτει

υψηλού επιπέδου γνώσεις, να καλλιεργούνται καλές διαπροσωπικές σχέσεις και να επιδεικνύει ενσυναίσθηση στις ανάγκες των ασθενών. Ανάγκες τόσο για την παροχή φροντίδας και υποστήριξης των ζωτικών λειτουργιών, τις επεμβατικές και μη τεχνικές παρακολούθησης, όσο και για τη φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής τους. ●